

MILANKOVITCH, MILUTIN

(Dalj /Ausztria-Magyarország/, 1879. május 28. – Belgrád, 1958. július 17.)

Szerb geofizikus, akiről a „*Milankovitch ciklusokat*” nevezték el, amelyek a Föld orbitális mozgásainak periódusaival és a velük kapcsolatba hozott hosszú idejű klímaváltozásokkal lenne összefüggésben. Milankovitch a Bécsi Műszaki Egyetemen az általános mérnöki szakon szerzett diplomát 1902-ben. Ugyanitt technikai tudományokból tett doktori vizsgát 1904-ben. Néhány évig a neves „Adolf Baron Pittel Betonbau-Untersuchung” cégnél gátakat, hidakat, vízvezetékeket és más beton szerkezeteket épített az Osztrák-Magyar Birodalomban. 1909-ben ajánlatot kapott a belgrádi egyetemtől alkalmazott matematika oktatásra (elméleti fizika, gyakorlati mechanikai, égi mechanika). Ezután elsősorban az alap kutatásra koncentrálni kezdte vizsgálódásait. Az I. világháború kitörése évében, 1914-ben az Osztrák-Magyar hadsereg először *Nezsider*-be, majd *Budapestre* internálta, ahol az MTA könyvtárában dolgozhatott. Még korábban, 1912-ben figyelme a felszín sugárklímája és a hőmérséklet összefüggéseire irányult, Budapesten az internálás idején e kérdés alapos vizsgálatára fordította. A háború végére befejezte e témáról készített monográfiáját, amit azután a Jugoszláv Tudományos és Művészeti Akadémia 1920-ban jelentetett meg: „*Théorie mathématiques des phénomènes thermiques produits par la radiation solaire*” címen. A Föld felszín besugárzási görbéjére a tudományos világ csak 1924 után figyelt fel, amikor *Wladimir Köppen* és sógora *Alfred Wegener* a görbét „*Climates of the geological past*” című munkájukba közzölték. Az 1950-es években kifogások merültek fel Milankovitch jégkorszak elméletével szemben, elsősorban meteorológusok vetették fel, hogy a besugárzás változása a Föld orbitális változásaihoz viszonyítva kicsi a klíma rendszer zavarására. A 1960-as és 1970-es években megvizsgálták a mélytengeri fúrásokból származó üledéket Milankovitch feltételezésének széles körű figyelembevételével (100.000 éves periódus) és hosszabb periódusokat találtak, ezzel rámutattak, hogy alapvetően tovább kell vizsgálni a jégkorszakok kérdését. Milankovitchot a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia 1920-ban levelező tagjául, majd a Jugoszláv Tudományos Akadémia 1924-ben tagjai közé választotta (Forrás: NASA könyvtár). *Bacsák György* (1870–1970) 1938-ban átszámolta Milankovitch görbéit és AZ IDŐJÁRÁS 1940. évi kötetében közölte javított számításait és kiegészítő véleményét.